

ds

dnevi
slovenske
informatike

9. in 10. maj 2023

Kongresni center Bernardin, Portorož

30. konferenca Dnevi slovenske informatike
Soustvarjamo digitrajno Slovenijo

KAKO UREJATI UMETNO INTELIGENCO - STALIŠČA SLOVENIJE DO EU AKTA O UMETNI INTELIGENCI

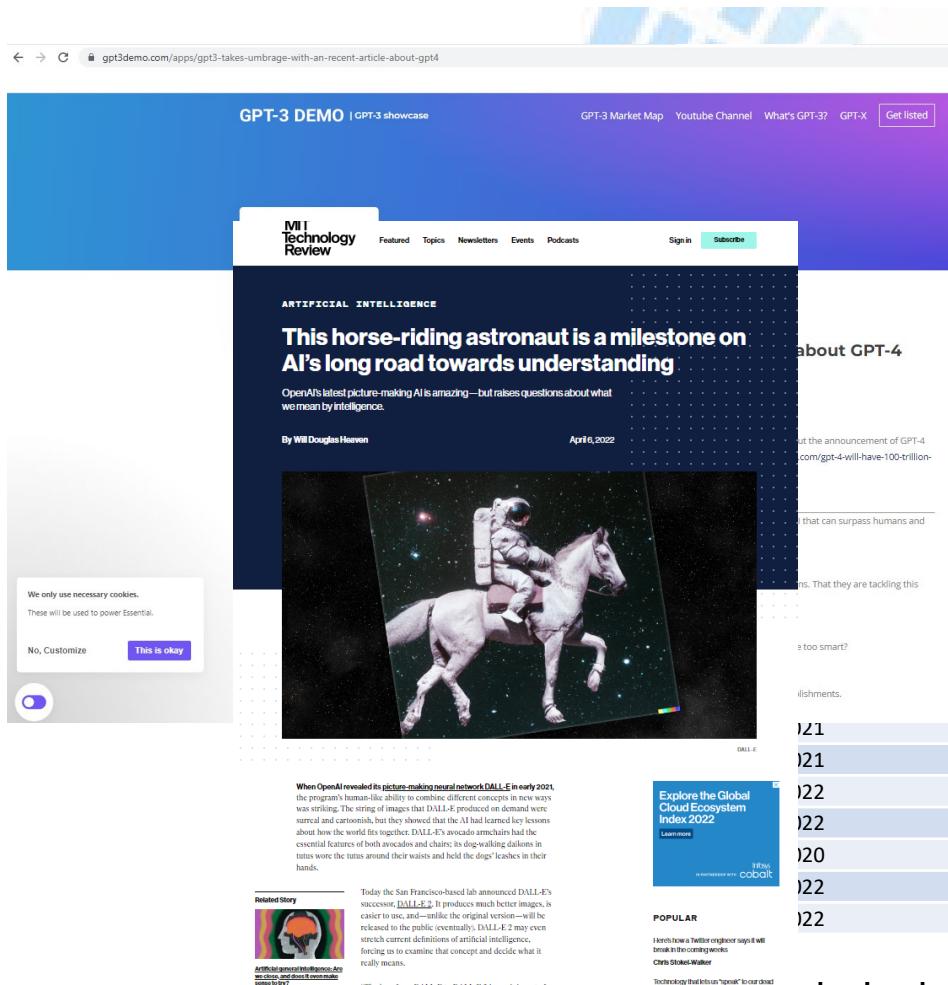
Agenda

- Pogled na razvoj UI
- Pristop EU
- Pristop Slovenije
- Stališča Slovenije

Inženirsko razmišljanje

Veliki jezikovni modeli – GAI?

GPT-3 DEMO | GPT-3 showcase

MIT Technology Review

ARTIFICIAL INTELLIGENCE

This horse-riding astronaut is a milestone on AI's long road towards understanding

OpenAI's latest picture-making AI is amazing—but raises questions about what we mean by intelligence.

By Will Douglas Heaven April 6, 2022

We only use necessary cookies. These will be used to power Essential, No, Customize This is okay

When OpenAI revealed its picture-making neural network DALL-E in early 2021, the program's human-like ability to combine different concepts in new ways was striking. The string of images that DALL-E produced on demand were surreal and cartoonish, but they showed that the AI had learned key lessons about how the world fits together. DALL-E's avocados armchairs had the essential features of both avocados and chairs. And the AI's generated dalmatians in tuxes wore the tuxes around their waists and held the dogs' leashes in their hands.

Related Story

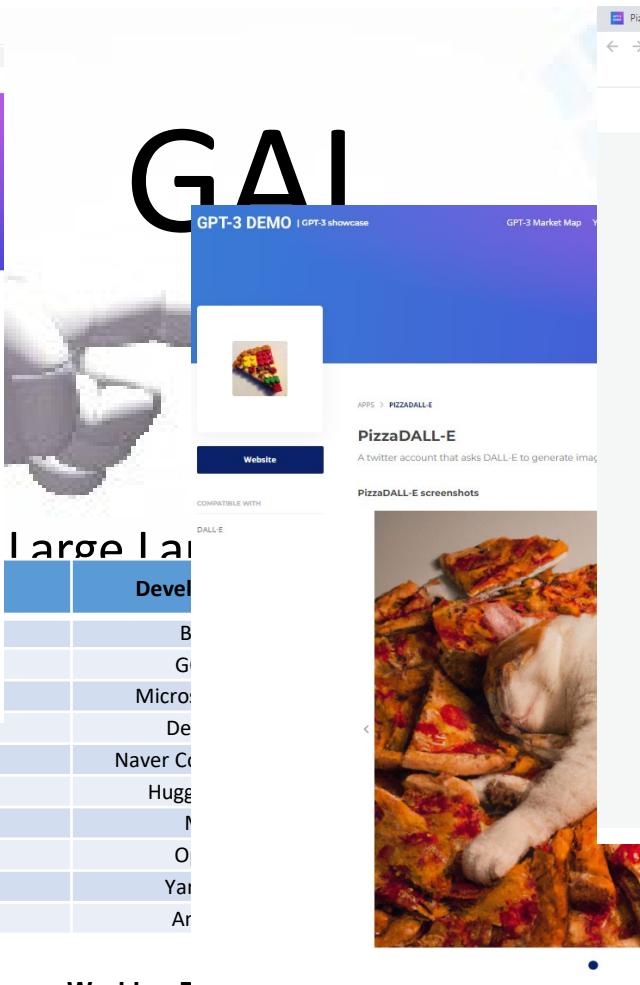
The icon from DALL-E to DALL-E 2 is reminiscent of

Explore the Global Cloud Ecosystem Index 2022

POPULAR

Technology that lets us "speak" to our food

The icon from DALL-E to DALL-E 2 is reminiscent of

GAI

GPT-3 DEMO | GPT-3 showcase

about GPT-4

out the announcement of GPT-4.com/gpt-4-will-have-100-trillion-

that can surpass humans and

ms. That they are tackling this

too smart?

lishments.

Large Language Models

Developers

Beta

Generative

Microservices

Deployment

Cloud

Naver Cloud

Hugging Face

Microsoft

OpenAI

Yandex

Arvato

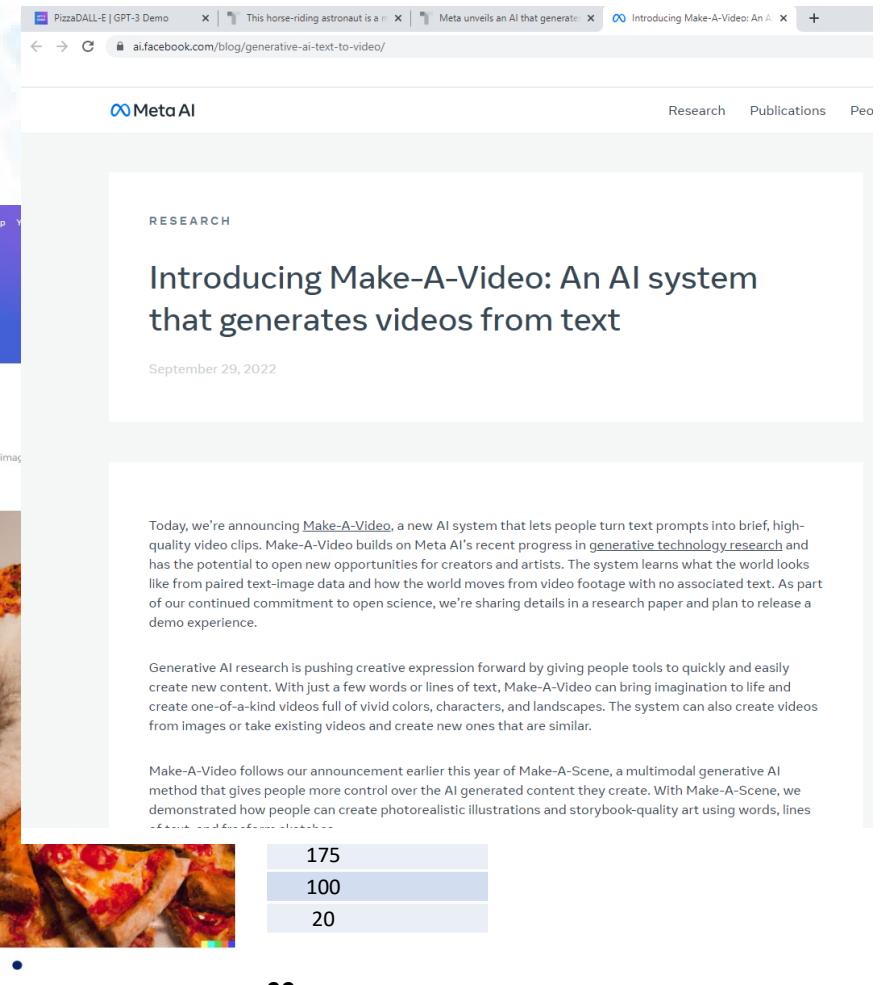
PizzaDALL-E

Website

COMPATIBLE WITH

PizzaDALL-E screenshots

Large Landscape, Working F

PizzaDALL-E | GPT-3 Demo

This horse-riding astronaut is a milestone on AI's long road towards understanding

Meta unveils an AI that generates images from text

Introducing Make-A-Video: An AI system that generates videos from text

September 29, 2022

RESEARCH

Today, we're announcing **Make-A-Video**, a new AI system that lets people turn text prompts into brief, high-quality video clips. Make-A-Video builds on Meta AI's recent progress in **generative technology research** and has the potential to open new opportunities for creators and artists. The system learns what the world looks like from paired text-image data and how the world moves from video footage with no associated text. As part of our continued commitment to open science, we're sharing details in a research paper and plan to release a demo experience.

Generative AI research is pushing creative expression forward by giving people tools to quickly and easily create new content. With just a few words or lines of text, Make-A-Video can bring imagination to life and create one-of-a-kind videos full of vivid colors, characters, and landscapes. The system can also create videos from images or take existing videos and create new ones that are similar.

Make-A-Video follows our announcement earlier this year of Make-A-Scene, a multimodal generative AI method that gives people more control over the AI generated content they create. With Make-A-Scene, we demonstrated how people can create photorealistic illustrations and storybook-quality art using words, lines

175
100
20

22

Opozorila znanih oseb

Stephen Hawking warned AI could serve as the "worst event in the history of our civilization" unless humanity is prepared for its possible risks.

Elon Musk has been outspoken about the potential dangers of AI and the need for government regulation. During the National Governors Association meeting in July, Musk urged lawmakers to consider rules for how AI is created.

"AI is a rare case where I think we need to be proactive in regulation than reactive," said Musk.

"Nobody likes being regulated, but everything (cars, planes, food, drugs, etc) that's a danger to the public is regulated," said Musk on Twitter. "AI should be too.,,

Tim Berners-Lee: 'The system is failing'

The spread of misinformation and propaganda online has exploded partly because of the way the advertising systems of large digital platforms such as Google or Facebook have been designed to hold people's attention.

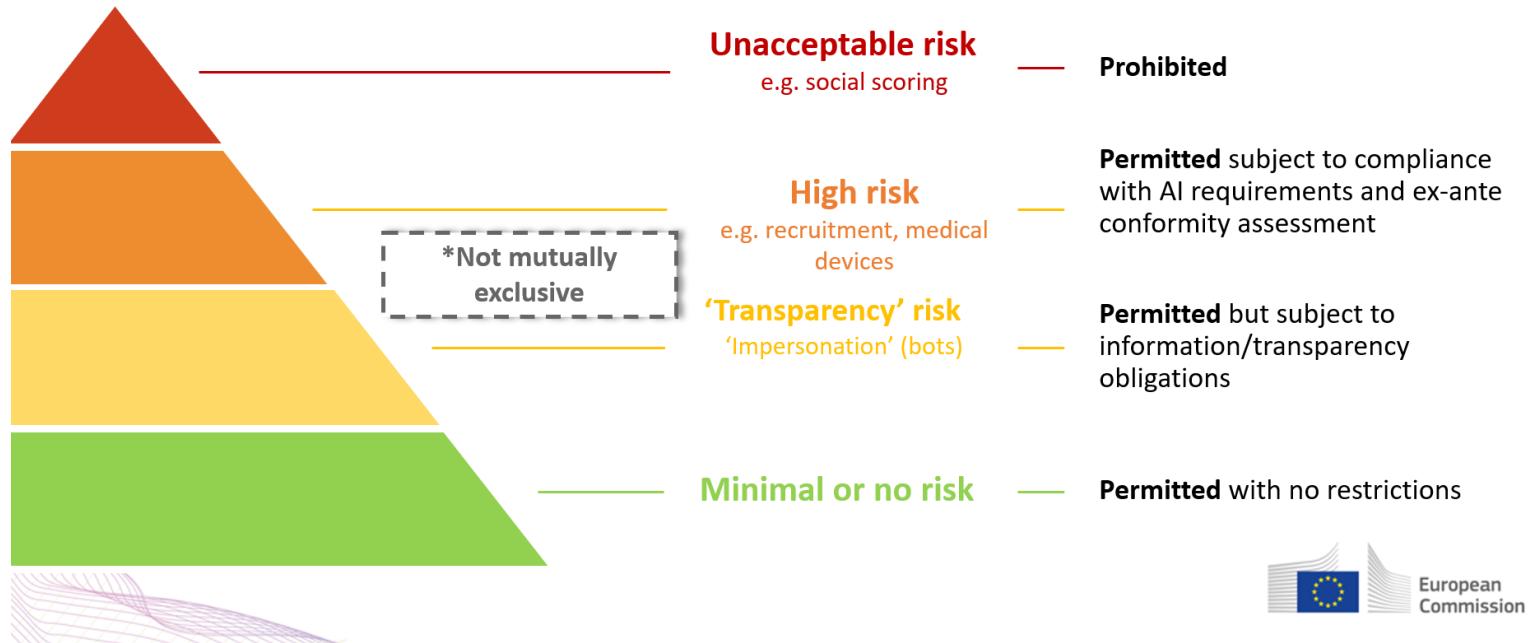
"People are being distorted by very finely trained AIs that figure out how to distract them," said Berners-Lee.

Future of Life open letter (Yoshua Bengio, Stuart Russell): Systems with human-competitive intelligence can pose profound risks to society and humanity, as shown by extensive research^[1] and acknowledged by top AI labs.^[2] As stated in the widely-endorsed [Asilomar AI Principles](#), Advanced AI could represent a profound change in the history of life on Earth, and should be planned for and managed with commensurate care and resources. ...Therefore, we call on all AI labs to immediately pause for at least 6 months the training of AI systems more powerful than GPT-4.

Geoffrey Hinton: Geoffrey Hinton, 75, announced his resignation from Google in a statement to the New York Times, saying he now regretted his work. He told the BBC some of the dangers of AI chatbots were "quite scary".
"Right now, they're not more intelligent than us, as far as I can tell. But I think they soon may be."

Pristop EU k regulaciji UI (Akt o UI)

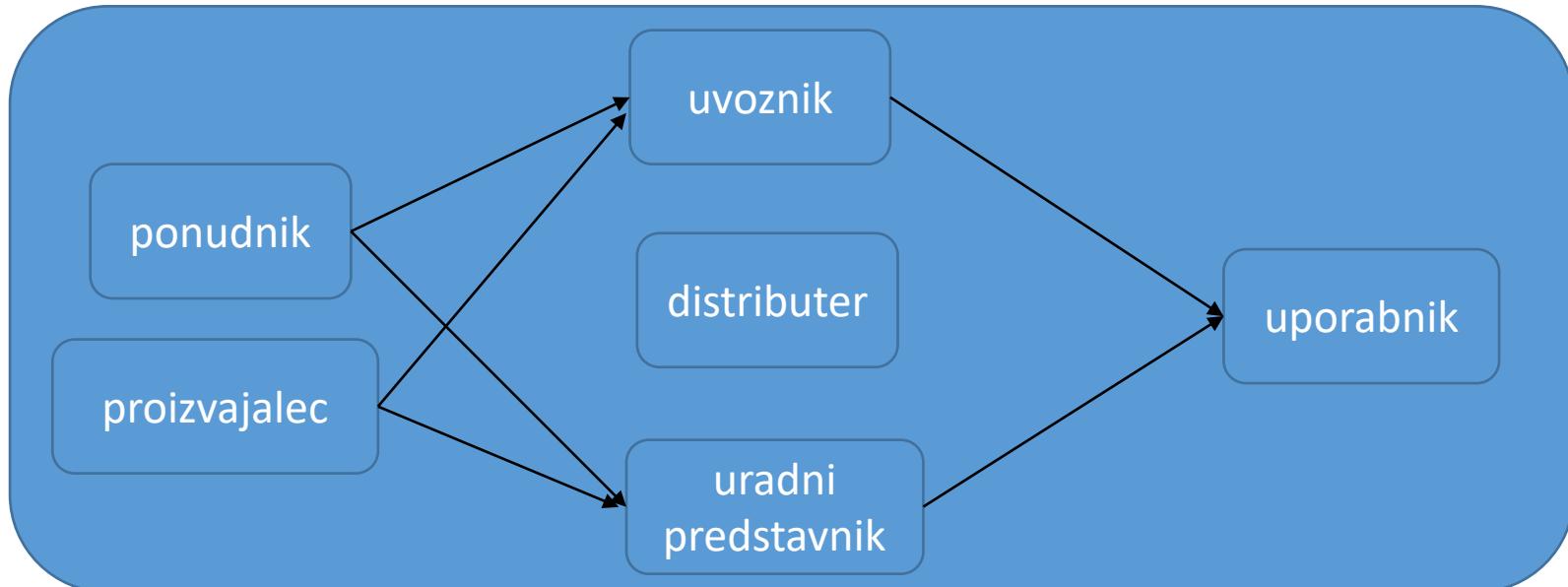
A risk-based approach

Akt o UI – kaj ureja?

dajanje na trg ALI dajanje v uporabo -> za predviden namen
placing on the market OR putting into service -> for intended purpose

Uredba o UI – česa ne ureja?

Akt o UI – obseg urejanja

- X vojska, obramba, nacionalna varnost
- X javne uprave ali mednarodne organizacije če sodelujejo z EU na podlagi mednarodnih dogovorov za sodelovanje na področju javne varnosti ali sodišč
- X znanost in raziskave
- X zasebna neprofesionalna uporaba fizične osebe

Akt o UI – definicija sistema UI

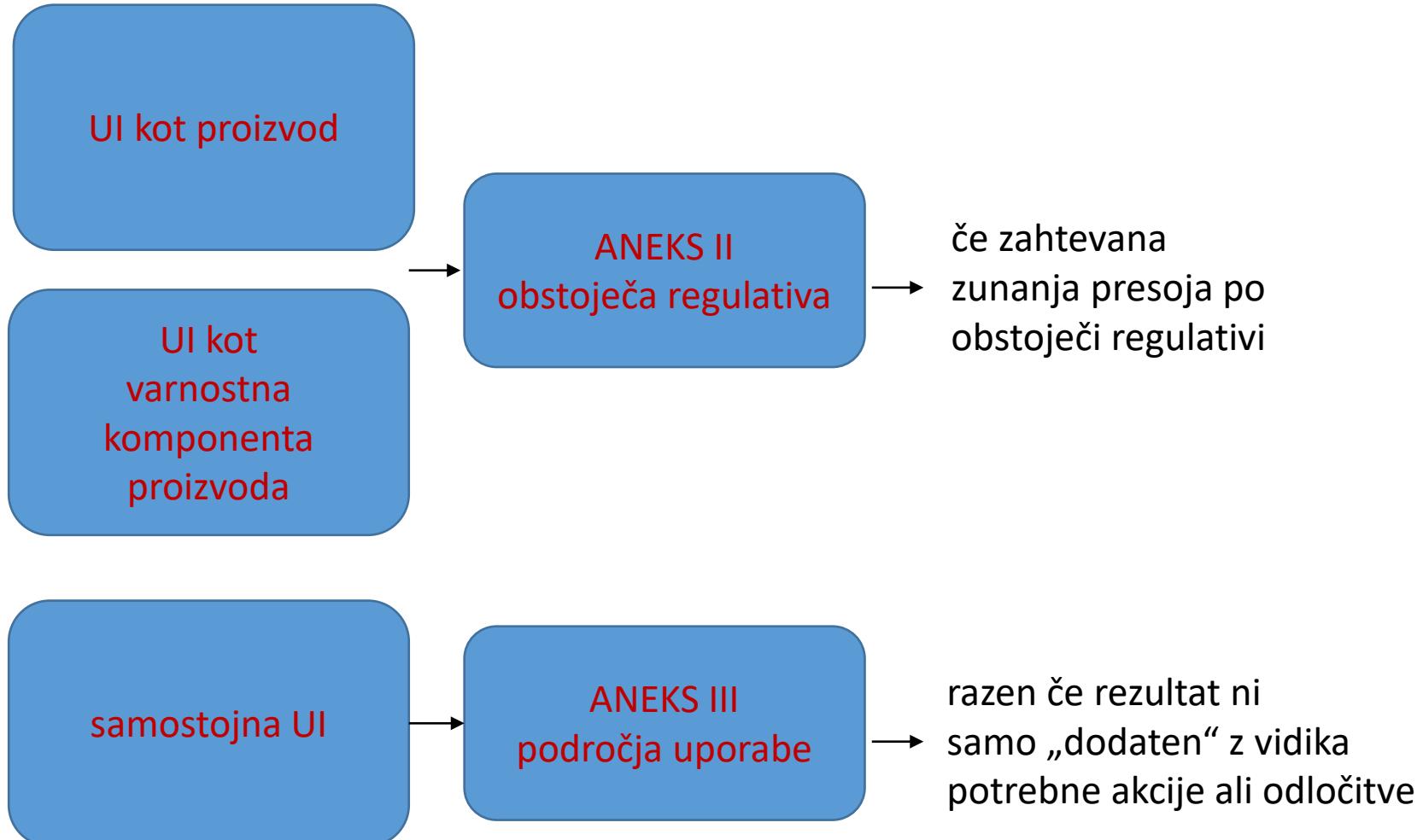
'artificial intelligence system' (AI system) means a system that is designed to operate with elements of autonomy and that, based on **machine and/or human-provided data and inputs**, infers how to achieve a given set of objectives using **machine learning and/or logic- and knowledge based approaches**, and produces system-generated outputs such as content (generative AI systems), predictions, recommendations or decisions, influencing the environments with which the AI system interacts;

'general purpose AI system' means an AI system that - irrespective of how it is placed on the market or put into service, including as open source software - is intended by the provider to perform generally applicable functions such as image and speech recognition, audio and video generation, pattern detection, question answering, translation and others; a general purpose AI system may be used in a plurality of contexts and be integrated in a plurality of other AI systems;

Akt o UI - prepovedane prakse

- škodljiva uporaba podzavestne tehnike
- izkoriščanje ranljivosti določene skupine
- socialno rangiranje
- oddaljena biometrična identifikacija "v realnem času" na javnih mestih s strani organov kazenskega pregona - razen pod striknimi pogoji

Akt o UI - UI visokega tveganja

Zahteve za UI visokega tveganja

Pogoji in zahteve za UI visokega tveganja:

- Sistem za upravljanje tveganj
- Podatki in podatkovno upravljanje
- Tehnična dokumentacija
- Hramba podatkov
- Preglednost in zagotavljanje informacij uporabnikom
- Kontrola človeka
- Točnost, odpornost in informacijska varnost

Zahteve za UI srednjega tveganja - transparentnost

Pogoji in zahteve za UI srednjega tveganja:

- Biometrična kategorizacija
- Razpoznavanje čustev
- Globoki ponaredki

Pristop Slovenije k regulaciji UI

- **junij 2020:** odziv Slovenije na Belo knjigo o UI
- **maj 2021:** Vlada RS sprejme nacionalni program NpUI

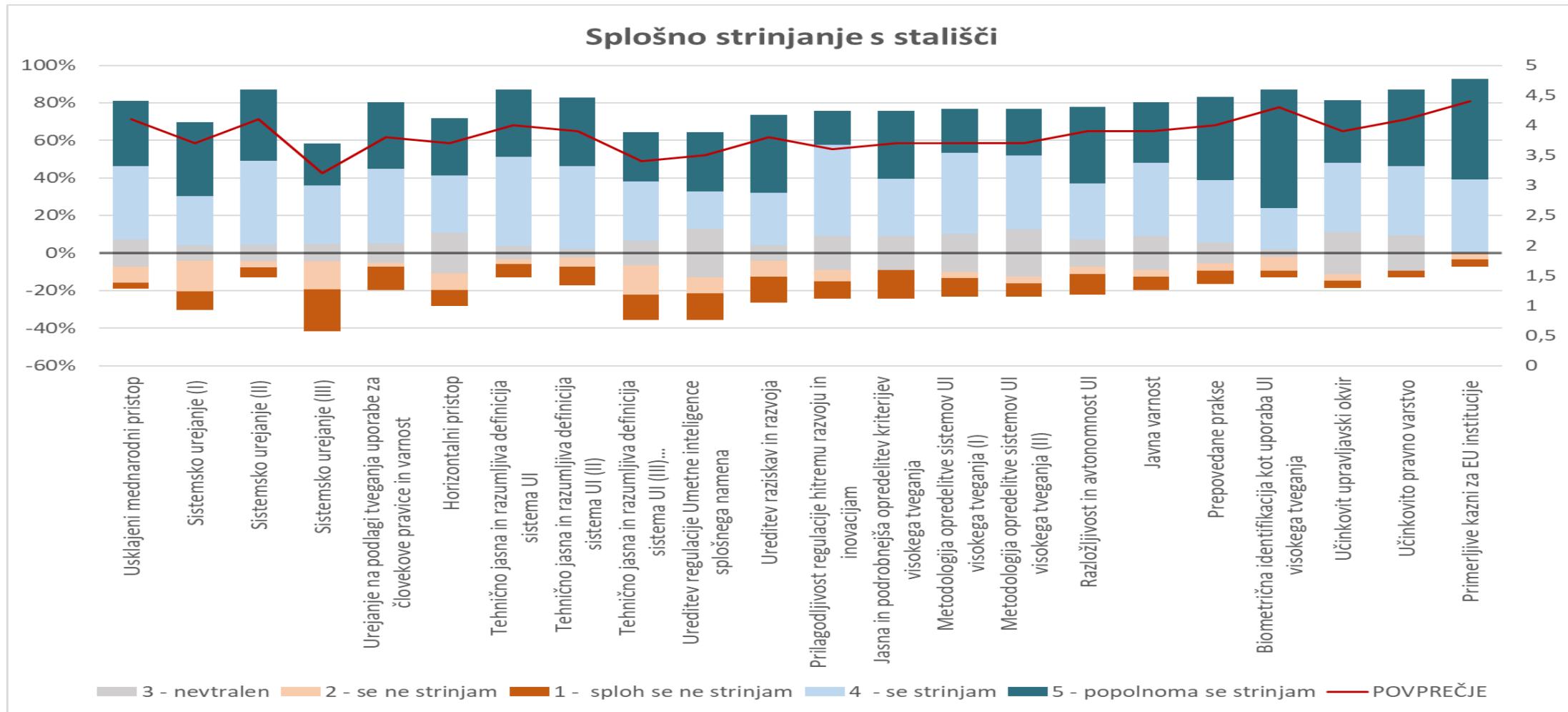
Nadgraditi več kot 40 letne raziskovalne dosežke na področju UI v Sloveniji ter postati mednarodno prepoznavni po kompetencah prenosa znanja in vrhunskih, etičnih in varnih tehnologij s področja UI v človeku prijazne in zaupanja vredne storitve in proizvode ob zagotavljanju nacionalne kulturne identitete.

- **september 2021:** RS sprejme stališča do Akta o UI
- **februar 2023:** javno posvetovanje na osnutek prenovljenih stališč RS
- **april 2023:** sprejeta stališča na MDS za pripravo stališč
- **maj 2023:** TBD – sprejetje stališča s strani Vlade RS
- **junij 2023:** TBD – sprejetje stališč s strani Državnega zbora RS (odbor za EU)

Stališča SI – predlog stališč

- Usklajeni mednarodni pristop
- Sistemsko urejanje - obseg regulacije
- Urejanje na podlagi tveganja uporabe za človekove pravice in varnost
- Horizontalni pristop
- Tehnično jasna in razumljiva definicija sistema UI
- Ureditev regulacije Umetne inteligence splošnega namena
- Ureditev raziskav in razvoja
- Prilagodljivost regulacije hitremu razvoju in inovacijam
- Jasna in podrobnejša opredelitev kriterijev visokega tveganja
- Metodologija opredelitev sistemov UI visokega tveganja
- Razložljivost in avtonomnost UI
- Javna varnost
- Prepovedane prakse
- Biometrična identifikacija kot uporaba UI visokega tveganja
- Učinkovit upravljavski okvir
- Učinkovito pravno varstvo
- Primerljive kazni za EU institucije

Stališča SI – javno posvetovanje na predlog stališč

Stališča SI – Sistemsko urejanje - obseg regulacije

Republika Slovenija podpira predlog zakonske ureditve razvoja in uporabe umetne inteligence, ki prinaša sistemski način ureditve različnih vplivov, učinkov in izzivov, ki jih uvajanje umetne inteligence prinaša v družbo. Slovenija ne podpira ločenega urejanja problematike za različna vsebinska ali sektorska področja (npr. javna varnost, dvojna uporaba v civilne in vojaške namene, sektorsko urejanje) temveč podpira in želi enotno krovno ureditev, ki bi zagotovila dejansko preglednost in predvidljivost pravnega okvira in družbenega okolja razvoja in uporabe umetne inteligence za vse deležnike v EU, s tem pa pospešila zagotovitev prepotrebnega zaupanja javnosti v umetno inteligenco. Republika Slovenija se zato strinja s potrebo po doseganju opredeljenih štirih specifičnih ciljev, ki jih v tem smislu zasleduje Akt o umetni inteligenci:

- zagotoviti da so sistemi umetne inteligence varni za uporabo ter so skladni z zakonodajo o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah ter vrednotami EU;
- zagotoviti pravno varnost za olajšanje naložb in inovacij na področju umetne inteligence;
- izboljšati upravljanje in učinkovito izvrševanje zakonodaje o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah ter varnostnih zahtevah proizvodov in storitev, ki temeljijo ali vključujejo umetno inteligenco;
- olajšati razvoj enotnega trga za uporabo zakonite, varne in zaupanja vredne umetne inteligence ter preprečiti razdrobljenost trga.

Slovenija se v skladu s temi cilji in na podlagi pravne podlage, ki omogoča harmonizacijo pravil o umetni inteligenci na ravni EU, strinja, da se iz Akta o umetni inteligenci sicer izključi področje nacionalne varnosti in vojaška raba, katerih urejanje je v pristojnosti nacionalnih držav, vendar se v skladu z NpUI tudi na teh področjih zavzema za ustrezno upoštevanje etičnih načel in človekovih pravic. Ob tem se Slovenija zavzema za čim bolj jasno pravno razmejitev med civilno in vojaško uporabo sistemov umetne inteligence ter se zavzema za to, da se vsi sistemi umetne inteligence, ki omogočajo dvojno rabo, obravnavajo skladno z Aktom o umetni inteligenci.

Stališča SI – Tehnično jasna in razumljiva definicija sistema UI (I)

Republika Slovenija se je že v stališču na EU Belo knjigo o umetni inteligenci zavzela za definicijo, ki je predvsem tehnično jasna in razumljiva, zato pozdravlja uporabo definicije »sistema umetne inteligence« organizacije OECD, mednarodno usklajene ter sprejete definicije sistema umetne inteligence na tehnični ravni, kot osnovo za opredelitev umetne inteligence v uredbi. V zvezi s trenutno opredeljeno definicijo v Aktu o umetni inteligenci se Slovenija zavzema predvsem za:

- jasno definicijo sistema umetne inteligence, ki bi predvsem na tehnični ravni zagotovil razumevanje kaj je predmet regulacije - za vse zadevne zainteresirane strani;
- jasno opredelitev obsega regulacije Akta o umetni inteligenci, ki ne more biti opredeljena v okviru same definicije sistema umetne inteligence oziroma definicija sistema umetne inteligence ne more biti hkrati uporabljena tako za določitev predmeta regulacije (kaj sistem umetne inteligence dejansko predstavlja) kot tudi obsega regulacije (katere sisteme umetne inteligence in pod kakšnimi pogoji želimo regulirati), saj skladno s konceptom samega akta opredelitev obsega zahteva predvsem opis lastnosti/konteksta uporabe sistemov umetne inteligence, ki jih želimo urejati;
- ustrezno definicijo sistema umetne inteligence, ki bi omogočila interoperabilnost Akta o umetni inteligenci v mednarodnem okolju ter s tem njegovo široko mednarodno relevanco;
- ustrezno strukturo definicije sistema umetne inteligence v aktu, ki omogoča hitro in enostavno prilagoditev na podlagi hitrega razvoja umetne inteligence;
- jasen pristop k temu, da ne reguliramo tehnologije, temveč njeno uporabo.

Stališča SI – Tehnično jasna in razumljiva definicija sistema UI (II)

V skladu s tem se Slovenija zavzema za opredelitev sistema umetne inteligence na podlagi OECD definicije, ki je povzeta tudi v NpUI, kjer za jasno ločitev sistemov umetne inteligence od drugih sistemov oziroma splošne programske opreme predlaga v definiciji umetne inteligence eksplizitno omembo treh bistvenih funkcionalnih značilnosti sistemov umetne inteligence, t.j. učenja (generiranje modela), modeliranja (preoblikovanje modela) ter sklepanja (uporaba modela). Trenutna definicija sistema umetne inteligence v Aktu o umetni inteligenci je omejena predvsem na uporabo strojnega učenja in pristopa, temelječega na logiki in znanju. To po našem mnenju ne zadošča, saj sistemi umetne inteligence ne temeljijo le na pristopih, ki temeljijo na logiki in znanju, ampak običajno tudi na različnih drugih pristopih, kot so npr. evolucijski pristopi (npr. genetski algoritmi), hevristične metode iskanja in optimizacije, metode planiranja itd., ki torej pravno ne bi bili regulirani kot umetna inteligencia, čeprav jih običajno tja razvrščamo. Slovenija tudi ne podpira stališča, da se sistemi, ki za samodejno izvajanje operacij uporablja pravila, ki jih opredelijo izključno fizične osebe, ne bi smeli štetiti za sistem umetne inteligence, saj menimo, da ti vseeno predstavljajo sisteme umetne inteligence (npr. ekspertni sistemi), čeprav jih morda ne želimo regulirati. V zvezi s tem predlagamo, da se tovrstne vidike opredeli v obsegu regulacije in ne v sami definiciji. Hkrati zaradi večje fleksibilnosti Slovenija zagovarja prvotni predlog določitve tudi pristopov in tehnik za implementacijo omenjenih treh funkcionalnosti (in samo v povezavi z njimi) ne samo v recitalih temveč tudi na način (npr. aneksu, kot je bilo prvotno predvideno), da bi jih lahko v prvih letih uporabe uredbe lažje dopolnili glede na stanje tehnike.

Stališča SI – Ureditev regulacije Umetne inteligence splošnega namena

Slovenija se v Aktu o umetni inteligenci zavzema za jasno definicijo Umetne inteligence splošnega pomena (UISP), kot posebne vrste sistemov umetne inteligence, ki potrebujejo posebno obravnavo, saj gre za sisteme, ki nimajo vnaprej določenega »predvidenega namena« uporabe (ang. intended purpose) oziroma ti sistemi lahko opravljajo splošno uporabne funkcije kot je prepoznavanje slike/govora, ustvarjanje zvočnih ali video vsebin, odkrivanje vzorcev, odgovarjanje na vprašanja ter prevajanje in drugo ter se lahko uporabijo v zelo različnih kontekstih in področjih ter integrirajo v okviru različnih drugih sistemih umetne inteligence. Glede na to, da osnovni koncept akta temelji na predvidenem namenu uporabe v skladu s čimer so urejeni tudi pogoji in obveznosti sistema umetne inteligence samega kot tudi pravice in dolžnosti posameznih deležnikov, Slovenija podpira vključitev in posebno obravnavo UISP v Aktu o umetni inteligenci. Pri tem je potrebno jasno zagotoviti, da se odgovornosti in dolžnosti, ki jih Akt o umetni inteligenci določa tako za sisteme umetne inteligence (v tem primeru UISP) kot tudi posamezne deležnike, jasno in smiselno določi za različne akterje (predvsem ponudnike, proizvajalce, uvoznike, distributerje, uporabnike) tako, da se zagotovi skladnost končnega proizvoda ali storitve z Aktom o umetni inteligenci, ne glede na to ali se UISP uporabi samostojno ali integrirano v drugem sistemu umetne inteligence. To je pomembno za zagotovitev transparentnosti in predvidljivosti obveznosti vseh akterjev, ustreznosti posameznih obveznosti glede na vlogo in zmožnost posameznega akterja pri zagotavljanju skladnosti delovanja sistema umetne inteligence ter z vidika učinkovitega varstva potrošnikov in odgovornosti za škodo, saj se sistemi UISP lahko uporabljajo na trgu v širokem in zelo raznovrstnem obsegu. V zadnjem času smo soočeni s pospešeno in množično uporabo novih velikih jezikovnih modelov, ki spadajo v podmnožico generativnih sistemov umetne inteligence in ki znajo generirati različno digitalno vsebino (npr. tekst, slike, video, govor), ki sama po sebi človeku ne omogoča več razpozname ali je to vsebino ustvaril človek ali stroj (praktično ti sistemi prestanejo Turingov test). Slednje poleg pozitivnih potencialov prinašajo tudi mnoga tveganja. Slovenija se zato zavzema, da za tovrstne sisteme, predvsem kjer je pomembno ali ključno vedeti ali je vsebino generiral človek ali stroj (npr. z vidika avtorskih pravic), v splošnem velja zahteva transparentnosti kot ga določa 52 člen Akta o umetni inteligenci. Vsekakor pričakujemo, da bo tej problematiki potrebno posvetiti dodatno pozornost tudi v nadaljnjem zakonodajnem postopku EU.

Stališča SI – Jasna in podrobnejša opredelitev kriterijev visokega tveganja

Republika Slovenija se zavzema za jasno opredelitev meril za določitev primerov uporabe umetne inteligence, ki potrebujejo strožje vrednotenje in nadzor, t.j. visoko tvegane umetne inteligence ter v tem kontekstu jasno definicijo kategorij metod umetne inteligence, ki jih uredba dejansko zajema, kar mora biti posebej izraženo v kriterijih za opredelitev visoko tvegane umetne inteligence. Republika Slovenija je glede tega že prej opozorila na potrebo po ločevanju zahtev in kriterijev, ki se nanašajo na sam sistem umetne inteligence (npr. zahteve glede vhodnih podatkov, učnih modelov, odločitvenih modelov, končnega rezultata in odziva sistema) in zahteve, povezane z okoljem v katerem sistem umetne inteligence deluje (npr. človeški nadzor, vodenje evidenc in podatkov, informiranost itd.). Slovenija zato podpira za ta namen uporabo klasifikacijskega okvira za sisteme umetne inteligence, ki ga je pripravil OECD, ki bolj podrobno od trenutnega predloga Akta o umetni inteligenci opredeljujejo kriterije s katerimi klasificiramo sisteme umetne inteligence in ki opredeljujejo tako značilnosti sistema umetne inteligence samega kot tudi okolje in vpliv nanj, segmentirane v pet kategorij:

- vpliv na ljudi in planet,
- ekonomski kontekst,
- značilnost podatkov in vhodnih navodil na podlagi katerih sistem umetne inteligence vzpostavlja model zunanjega okolja v katerem deluje,
- uporabljen model umetne inteligence za predstavitev zunanjega okolja ter
- vrsto nalog in rezultatov, ki jih sistem producira.

Ti kriteriji vključujejo tudi trenutne kriterije (9 kriterijev), ki jih za namen ocenjevanja ravni tveganja opredeljuje Akt o umetni inteligenci. Ker pa je klasifikacijski okvir OECD precej bolj kompleksen in vključuje tudi vidike, ki jih trenutni predlog Akta o umetni inteligenci ne upošteva, hkrati omogoča precej bolj podrobno, natančno in s tem relevantno analizo tveganj posameznega sistema umetne inteligence v konkretnem kontekstu uporabe. Ključno je, da metoda za ocenjevanje tveganj, ki jo predvideva Akt o umetni inteligenci, omogoča odslikavanje dejanskega stanja in slednjega ne generalizira več kot je potrebno. Trenutni kriteriji za oceno tveganja v Aktu o umetni inteligenci pa po mnenju Slovenije ne zmorejo opisati vseh vidikov uporabe sistemov umetne inteligence na dovolj podrobni ravni, zato ne omogočajo, da bi se regulacija dovolj ustrezno prilagajala stvarnosti realnega sveta.

Stališča SI – Metodologija opredelitve sistemov UI visokega tveganja

Slovenija zaradi jasnosti, enostavnosti in pravne predvidljivosti podpira metodologijo določanja področij in sistemov umetne inteligence visokega tveganja kot je zasnovana v Aktu o umetni inteligenci, kjer se za samostojne sisteme umetne inteligence določajo področja in sistemi umetne inteligence, ki predstavljajo visoko tveganje. Vendar pri tem opozarja, da slednje lahko pripelje do pretiranega generaliziranja in s tem problema prilagajanja konkretnim okoliščinam uporabe sistemov umetne inteligence v posameznih realnih kontekstih, kjer se lahko tudi povsem netvegana uporaba šteje za visoko tvegano in obratno. Slednje lahko zmanjšuje interes za uvajanje umetne inteligence na določenih področjih opredeljenih kot visoko tvegana, čeprav to glede na dejanska tveganja morebiti ne bi bilo smiselno. Za zagotavljanje zaupanja javnosti je potrebno zagotoviti čim boljše prilagajanje realnim okoliščinam, zato Slovenija podpira zadnji kompromisni predlog akta, ki v dvostopenjski sistem opredelitve področij in sistemov umetne inteligence visokega tveganja v Aneksu III dodaja dodaten kriterij, ki preverja ali je rezultat sistema umetne inteligence v razmerju do zadevnega ukrepa ali odločitve, ki jo je treba sprejeti, zgolj pomožen, in zato ni verjetnosti, da bi vodil v pomembno tveganje za zdravje, varnost ali temeljne pravice. Vendar pa Slovenija meni, da to ni dovolj in zato predlaga, da se za vsako področje in sisteme umetne inteligence opredeljene v Aneksu III, glede na to, da so pri vsakem od področij za oceno tveganja lahko relevantne povsem različne okoliščine uporabe (ne samo vprašanje pomožnosti rezultata), posebej pripravi jasen in enostaven odločitven sistem za opredelitev okoliščin, ki prinašajo visoko tveganje. V tem kontekstu Slovenija opozarja, da je za opredelitev teh okoliščin potrebno uporabiti kriterije, ki bolj kompleksno in celovito opisujejo same sisteme umetne inteligence in kontekst njihove uporabe, kar se nanaša na že omenjeni predlog, da se za to uporabi klasifikacijski okvir OECD.

Stališča SI – Razložljivost in avtonomnost UI

Republika Slovenija se zavzema za obravnavo problema razložljivosti različnih modelov in algoritmov umetne inteligence. To je ključnega pomena v posebnih okoliščinah uporabe umetne inteligence, kjer so obrazložitve odločitev sistemov umetne inteligence ključni predpogoj (pravni ali tehnični) za uporabo rezultatov sistemov umetne inteligence v določenih kontekstih (področjih) uporabe, kot je na primer uporaba umetne inteligence v postopkih odločanja v pravosodju ali upravnih organih, posebej v primerih ko gre za avtomatizirane postopke odločanja. Slednje trenutno v Aktu o umetni inteligenci ni posebej izpostavljeni, niti v členu 14., ki govori o človekovem nadzoru, ki se nanaša tudi na sisteme umetne inteligence visokega tveganja v pravosodju (področje pravosodja in demokratičnih procesov v Aneksu III). Slovenija se zato zavzema, da na področju pravosodja in upravnega odločanja, še posebej sistemi umetne inteligence visokega tveganja, ne delujejo avtonomno brez človeškega nadzora in da človek vedno sprejema sodne in upravne odločitve. Sicer bi uporaba umetne inteligence lahko predstavljala neupravičen poseg v avtonomnost uradnikov in sodnikov, zlasti v primeru prikritega psihološko prevelikega zanašanja na predlog odločitve, ki bi ga podal sistem umetne inteligence. Zavzemamo se za bolj jasno opredelitev primerov uporabe umetne inteligence s strani pravosodnih in upravnih organov, posebej pa tudi primerov pri katerih pravosodni ali upravni organi lahko le utemeljeno in obrazloženo uporabljo umetno inteligenco oziroma kjer ne morejo uporabljati umetne inteligence avtomatsko ("per se") brez lastnega intelektualnega vložka in napora, kar bi lahko prineslo pristranskost odločanja in predstavljalo potencialno bistveno kršitev pravic strank v postopku.

Stališča SI – Prepovedane prakse

Slovenija se strinja s predlogom prepovedanih praks uporabe sistemov umetne intelige. V skladu z NpUI se Slovenija zavzema za razvoj in uporabo etične in zaupanja vredne umetne intelige z osredotočenostjo na človeka in v njegovo dobro, kjer ne podpiramo, da se človeka obravnava le kot objekt in torej ne kot človeško bitje, kar bi pomenilo zanikanje njegovega dostenja in bi bilo neskladno z ustavo in človekovimi pravicami. V zvezi z oddaljeno biometrično identifikacijo na javnih mestih v realnem času se zato poleg prepovedi izvajanja teh aktivnosti s strani organov javne varnosti, razen v eksplisitno določenih primerih in pod striktnimi pogoji, ki so opredeljeni v Aktu o umetni inteligenci, Slovenija zavzema tudi za prepoved izvajanja teh aktivnosti s strani vseh organizacij javnega in zasebnega sektorja. Hkrati se s tem v zvezi Slovenija zavzema za prepoved tako »real-time« kot tudi »post« procesiranja za potrebe biometrične identifikacije, saj meni, da so tveganja obeh načinov primerljiva in zato enako nesprejemljiva za razvoj demokratične družbe. Prav tako se Slovenija zavzema za omejitev socialnega rangiranja, kot je opredeljen v uredbi, ne samo na javni sektor temveč tudi na zasebni sektor. Glede prepovedi sistemov umetne intelige, ki izkoriščajo katere koli šibke točke določene skupine oseb se Slovenija zavzema za to, da slednje poleg skupin oseb na osnovi njihove starosti in invalidnosti vključuje tudi skupine oseb na osnovi njihovega posebnega socialnega ali ekonomskega položaja.

Stališča SI – Učinkovito pravno varstvo

Slovenija se zavzema za zagotovitev učinkovitega mehanizma za uveljavljanje pravnega varstva oseb, na katere učinkuje sistem umetne inteligence, saj meni, da trenutna verzija akta ne zagotavlja vseh pogojev, ki jih za to potrebujejo osebe, na katere delovanje sistema umetne inteligence dejansko vpliva (tretje osebe). V smislu zagotavljanja odgovornosti Slovenija meni, da bi morala uredba zagotoviti ustrezni pretok informacij o značilnostih sistema umetne inteligence in načinu njegovega delovanja in učinkovanja od ponudnika do uporabnika ter uporabnika do tretjih oseb (kot prizadetih oseb), tako da bi lahko uporabnik ali potrošnik oziroma tretje osebe imele vse potrebne informacije za poročanje o težavah s sistemom umetne inteligence in posledično s tem možnosti pridobitve ustrezne rešitve ali pa zagotovitve pravice do učinkovitega pravnega varstva.

Da bi zagotovili pravilno uporabo sistema umetne inteligence, mora ponudnik sistema umetne inteligence v tehnični dokumentaciji (Priloga IV) zagotoviti ustrezne informacije, tudi v zvezi z tretjimi osebami, ki jih uporaba sistema umetne inteligence zadeva. Uporabnik mora te informacije pridobiti od ponudnika, kar vključuje tako način interakcije sistema umetne inteligence z okoljem kot tudi to kako varno uporabljati sistem umetne inteligence zase in za tretje osebe (ob upoštevanju tako predvidenega namena kot tudi razumno predvidljive napačne uporabe). Bistveno je, da ima uporabnik določene informacije, ki jih lahko pridobi le od ponudnika, kar vključuje predvsem predvidljive okoliščine za delovanje in natančnost sistema umetne inteligence, ki bi lahko povzročile tveganje za zdravje in varnost ali temeljne pravice in svoboščine njega ali tretjih oseb. To je ključno za obveznost uporabnika, da o delovanju sistema umetne inteligence ustrezno obvesti tudi tretje osebe, kadar so bile morda kršene varnost, zdravje ter človekove pravice in temeljne svoboščine teh oseb, da le-ti lahko začnejo preiskavo ali aktivnosti za popravo sprejetih odločitev. Pri tem Slovenija podpira predlog, da uredba opredeli zahtevo za oceno tveganja za človekove pravice (ang. FRIA) v obveznost uporabnikov UI visokega tveganja tako kot je ta obveznost že opredeljena za oceno tveganja varstva osebnih podatkov v členu 29(6).

Hvala za pozornost!

mag. Samo Zorc

samo.zorc@gov.si